

تاریخچه بی‌هوشی

ایران ملکزاده

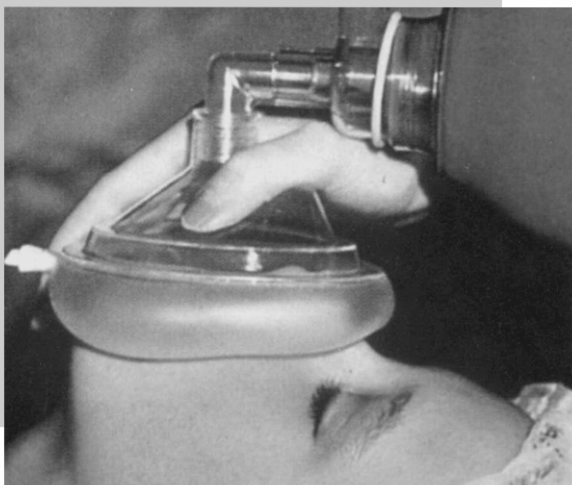
مرکز پژوهش‌های علمی دانشجویان

دانشگاه علوم پزشکی تهران

Iranmalekzadeh@yahoo.com

انسان همیشه با درد دست به گریبان بوده و گریز از آن قرن‌هاست که ذهن آدمی را به خود مشغول کرده است. قدیمی‌ترین جراحی‌ها و به تبع آن بی‌هوشی‌ها به شرق تعلق دارد. کیمیاگران در قرون ۱۲ و ۱۳ میلادی از اسفنج‌های آغشته به حشیش، تریاک و سایر آروماتیک‌های گیاهی استفاده می‌کردند. این امر حتی در شاهنامه و در ماجرای تولد رستم ذکر شده است (آنجا که رودابه تحت بیهوشی، جراحی‌ای نظیر سزارین امروزی را پشت سر می‌گذارد) رایج‌ترین ماده بی‌هوشی در ایران «مردم گیاه» (Mandragra) بوده است. این گیاه ریشه‌ای شبیه انسان دارد (حالتی شبیه دست و پا) و حین کندن آن صدایی شبیه جیغ ایجاد می‌شود. به همین علت آن را «مردم گیاه» نامیده‌اند. به علاوه از تکنیک‌هایی چون هیپنوتیسم و طب سوزنی در طب شرقی برای بی‌حسی و بیهوشی استفاده می‌شده است. سرد کردن بافت‌ها هم روش خوبی برای جلوگیری از هدایت حس درد به مراکز بالاتر حسی است. خشخاش محبوب‌ترین گیاه تاریخ بیهوشی است. این گیاه اول بار در ۳۲۰۰ سال پیش از میلاد توسط سومری‌ها کشت شد. از شیر خشخاش که پس از شکافتن جدار آن خارج می‌شود، تریاک و مشتقات آلکالوئیدایزوکونفرلین مثل مورفین پاپاوردین به دست می‌آید. رشد علم بیهوشی در اواخر قرن ۱۸ و با کشف نیتروژن‌اکسید توسط Joseph Priestly سرعت گرفت. مهم‌ترین آزمایشات در این زمینه در سال ۱۸۴۴ توسط Wells و Colton و حین جراحی دندان عقل صورت گرفت. لازم به ذکر است که در ۱۸۴۲ دندانپزشک دیگری به نام Clarke از دی‌اتیل اتر استفاده کرد.

یکی از محققین به نام تاریخ بی‌هوشی William Thomas Green Morton بعدها در ۳۰ سپتامبر ۱۸۴۶ اتر را برای جراحی توموری در گردن به کار برد. در همین زمان James Young Simpson، متخصص زنان، به لندن سفر کرد تا در مورد کشف مورتون اطلاعاتی کسب کند. وی دریافت که اثر دیر ظاهر می‌شود و این موضوع کاربرد آن را در زایمان به شدت کاهش می‌داد. لذا وی با همکاری دوست فارماکولوژیست خود «کلروفرم» را تحت بررسی قرار داد.

در نوامبر ۱۸۴۶ Simpson و دو همکارش در اثر استنشاق کلروفرم در اتاق کار خود از هوش رفتند و از آن پس تا قرن بیستم کلروفرم به عنوان داروی بیهوشی به کار رفت و حتی در ۱۸۵۳ John Snow از کلروفرم در زایمان ملکه انگلستان بهره برد. در دهه ۱۸۸۰ Carl Koller کوکائین را برای بی‌حسی موضعی به کار برد و در اواخر قرن، August Bier روش spinal anesthesia را ابداع کرد. واقعه مهم دیگر قرن ۱۹ که در سیر تکامل بی‌حوشی نقش به‌سزایی داشته است، ابداع intubation توسط William Maceean جراح اسکاتلندی در ۱۸۷۸ بود. در طی قرن ۲۰ داروهای بسیاری کشف شدند که خاصیت بیهوش‌کننده داشتند.

به نحوی که امروز طی یک بیهوشی گازهایی چون هالوتان، Enfluran, Isofloran, خواب‌آورهایی چون Thiopental, Propofol, Methohexital و شل‌کننده‌های عضلانی مثل Succinylcholine, Vecoronium و Recuronium و Opioidهایی

مثل Diamorphine, Morphine و ... استفاده می‌شوند.

با پیشرفت روزافزون فارماکولوژی هر روز لیست داروهای بیهوشی طولانی‌تر می‌شود. به علاوه زمان بیهوشی هم در حدی طولانی شده است که پیوند هم‌زمان کبد و روده بدون نگرانی از زمان صورت می‌گیرد.

منابع:

1. Priory Lodge Education [online] 2006 [cited: Oct 2006] Available at <http://www.priory.comT>
2. History of anesthesiology [online] Oct 2005 [cited: Oct 206] Available at <http://www.pamf.org>
3. Anesthesia History Files [online] 2005 [cited: Oct 2006] Available at: <http://www.anes.uab.edu>

